

Η γραφή με το χέρι ωφελεί τον νου

MARIA KONNIKOVA / THE NEW YORK TIMES

Εφ. Η Καθημερινή 04.06.2014

Έχει, άραγε, η γραφή με το χέρι ιδιαίτερη σημασία; Όχι απαντούν πολλοί εκπαιδευτικοί. Σύμφωνα με τα εκπαιδευτικά πρωτόκολλα που ακολουθούνται σε νηπιαγωγεία και δημοτικά, τα παιδιά πρέπει να μαθαίνουν να γράφουν «με το χέρι» στο νηπιαγωγείο και στις πρώτες τάξεις του δημοτικού. Από την τρίτη τάξη και μετά, όμως, πρέπει να γίνονται σαΐνια του ηλεκτρολογίου.

Ψυχολόγοι και νευρολόγοι υποστηρίζουν ότι είναι πολύ νωρίς για να αναγγείλει κανείς τον θάνατο του χειρόγραφου. Αντιθέτως, επιστημονικές έρευνες υποδεικνύουν μια βαθιά σχέση ανάμεσα στο γράψιμο με το χέρι και την ευρύτερη διανοητική ανάπτυξη. Τα παιδιά μαθαίνουν να διαβάζουν ταχύτερα όταν γράφουν με το χέρι, αλλά ταυτόχρονα γεννούν περισσότερες νέες ιδέες και συγκρατούν πληροφορίες. Τελικά, λοιπόν, δεν έχει σημασία μόνο τι γράφουμε αλλά και το πώς το γράφουμε.

Σε μια μελέτη του 2012, ψυχολόγοι του πανεπιστημίου της Ινδιάννα έδειξαν σε παιδιά που δεν ήξεραν να γράφουν και να διαβάζουν γράμματα ή σχήματα, πάνω σε κάρτες, και τους ζήτησαν να τα αντιγράψουν με το χέρι σ' ένα φύλλο λευκό χαρτί, με τη βοήθεια ηλεκτρολογίου ή σε μία κάρτα που είχε ήδη ένα περίγραμμα με κουκκίδες. Στη συνέχεια έβαλαν τα παιδιά σε σκάνερ εγκεφάλου και τους ξαναέδειξαν την εικόνα. Όπως διαπιστώθηκε, ο τρόπος με τον οποίο τα παιδιά είχαν αντιγράψει το αρχικό σχήμα είχε μεγάλη σημασία. Τα παιδιά που αντέγραψαν τα γράμματα με το χέρι είχαν αυξημένη δραστηριότητα σε περιοχές του εγκεφάλου που συνδέονται στους ενήλικες με τη γραφή και την ανάγνωση. Αντιθέτως, ο εγκέφαλος των παιδιών που ακολούθησαν τους δύο άλλους τρόπους δεν είχε τέτοια δραστηριότητα. Η ψυχολόγος δρ Κάριν Τζέιμς λέει ότι οι διαφορές αποδίδονται ακριβώς στον τρόπο με τον οποίο γράφουμε με το χέρι. Αρχικά πρέπει να σχεδιάσουμε και στη συνέχεια να εκτελέσουμε κάτι το οποίο δεν επιβάλλεται όταν ακολουθήσουμε τις κουκκίδες ενός περιγράμματος για να σχηματίσουμε το γράμμα.

Σε μία διαφορετική μελέτη συγκρίθηκαν παιδιά που σχημάτιζαν γράμματα με άλλα, τα οποία απλά παρακολουθούσαν τη διαδικασία. Όπως διαπιστώθηκε, η προσπάθεια που κατέβαλλαν τα παιδιά σχηματίζοντας το γράμμα δραστηριοποιούσε περιοχές του εγκεφάλου που συνδέονται με τη μάθηση. Μία διαφορετική μελέτη του πανεπιστημίου της Ουάσιγκτον σε παιδιά δύο έως πέντε ετών απέδειξε ότι τα παιδιά που έγραφαν με το χέρι παρήγαγαν περισσότερες λέξεις γρηγορότερα απ' ό,τι έκαναν όταν τις ηλεκτρολογούσαν αλλά και εξέφρασαν περισσότερες ιδέες.

Ταυτόχρονα τα παιδιά με τη μεγαλύτερη ευκολία στο χειρόγραφο είχαν μεγαλύτερη δραστηριότητα στα νευρωνικά κυκλώματα που σχετίζονται με τη λειτουργική μνήμη.

Τα οφέλη της γραφής στο χέρι εξακολουθούν και κατά τον ενήλικο βίο. Για τους ενήλικες η ηλεκτρολόγηση μπορεί να είναι μία γρήγορη και αποτελεσματική εναλλακτική λύση στη χειρόγραφη γραφή, αλλά αυτή ακριβώς η αποτελεσματικότητα περιορίζει την ικανότητά μας να επεξεργαζόμαστε καινούργιες πληροφορίες.

Γράφοντας στο χέρι ενισχύεται η μνήμη αλλά και η ικανότητα μάθησης. Φοιτητές που κρατούν χειρόγραφες σημειώσεις μαθαίνουν καλύτερα από αυτούς που κρατούν σημειώσεις στο κομπιούτερ.